

بررسی چگونگی شکل گیری شهرهای اسلامی و ویژگی های آن

دکتر حمید برقی *

دکتر احمد تقدیسی **

چکیده:

این مقاله با هدف بررسی و تحلیل عوامل ایجاد و تکوین شهرهای اسلامی نوشته شده و روش تحقیق براساس روش اسنادی و تحلیلی می باشد. در مورد شهرهای قلمرو اسلامی مطالعات مختلفی انجام شده، ولی ابعاد این تحقیقات مکمل یکدیگر نیستند و به رابطه اجزاء تشکیل دهنده شهر اسلامی به صورت کامل پرداخته نشده است. بخش مهمی از تحقیقات انجام شده صرفاً در سطح توصیف عناصر کالبدی تشکیل دهنده شهر اسلامی متمرکز می باشند. در بسیاری از این مطالعات فقط به مقاطع خاصی از تاریخ و معرفی مکان های شهری پرداخته شده است. از طرفی چارچوب تحقیقات انجام شده در مورد شهرهای اسلامی، تاحدود زیادی متأثر از چارچوب مفاهیم و قوانین اجتماعی، سیاسی و اقتصادی حاکم بر مطالعه شهرهای غربی می باشد. اصطلاح شهر اسلامی، بیانگر هویت ویژه فرهنگی اجتماعی و تاریخی خاص ساکنان آن است. فضای کالبدی بیشتر شهرهای اسلامی متأثر از ویژگی های سرزمینی و جغرافیایی آن می باشد که بیانگر وجود یک روح مشترک در آنها برآمده از مکتب الهی است. لذا در این مقاله به بررسی و تحلیل عوامل ایجاد و تکوین شهرهای اسلامی و نیز دیدگاه ها و تئوری های ارائه شده از طرف صاحب نظران درباره ی شهر در قلمرو فرهنگ اسلامی پرداخته می شود.

واژه گان کلیدی: شهر اسلامی، آرمان شهر، ویژگی های شهر اسلامی، نظریه های شهرهای قلمرو فرهنگ اسلامی.

* استادیار گروه جغرافیای دانشگاه اصفهان

** استادیار گروه جغرافیای دانشگاه اصفهان